

Tình bằng hữu

Phạm Xuân Thái

Đã lâu lắm rồi tôi mới có dịp ngồi đối ẩm với ông niên trưởng mà tôi luôn quý mến, kính trọng. Ông là người vui tính, trẻ trung, từng trải, và sâu sắc. Chúng tôi gọi một chai rượu đỏ, vài món ăn ngon, khê-khà với nhau. Ngồi uống rượu, học hỏi kinh nghiệm sống nơi ông, nghe ông kể chuyện và luận về đời sống thật là thú vị!

Trong những đề mục của cuộc đời mà ông bàn đến, tôi nhớ mãi những lời ông nói về tình bằng hữu: “Trong đời sống, nếu ta có được một hai người bạn với ý nghĩa đích thực của tình bạn là đã may mắn lắm rồi! Người bạn với ý nghĩa đích thực của tình bạn là người thấu hiểu tính tình và tâm tư ta; vui khi ta thành công, phát đạt; nâng đỡ khi ta vấp ngã, thất bại; an ủi khi ta phiền muộn xuống tinh thần; bảo vệ khi có người dèm pha... Hơn thế nữa, tình bạn chân chính được ví như một vì sao, nó chỉ thật sự chiếu sáng khi ta trải qua những giai đoạn đen tối bất trắc của cuộc đời - A friend in need is a friend indeed”

Tôi ngẫm nghĩ và cảm nhận lời ông nói thật là chí lý! Tại sao vậy nhỉ? Tại sao chúng ta có thể quen biết rất nhiều, nhưng số người có thể gọi là bạn với ý nghĩa đích thực của tình bạn chỉ đếm được trên đầu ngón tay?

Ngạn ngữ Pháp có câu: “Chúng ta là những lữ hành trên đường đời. Điều tốt đẹp nhất mà ta có thể tìm được trong chuyến đi là một người bạn chân chính”.

Trong những truyện cổ tích Việt Nam có một câu chuyện nói đến tình bằng hữu tuyệt vời mà ai trong chúng ta cũng biết, đó là “ Lưu Bình Dương Lễ”.

“Lưu Bình và Dương Lễ là hai người bạn thân từ thuở ấu thơ. Lưu Bình sang trọng giàu có, còn Dương Lễ bần cùng nghèo khổ. Thương bạn, Lưu Bình đã tận tình giúp đỡ Dương Lễ bằng cách đưa bạn về sống chung và cùng dùi mài kinh sử, chờ ngày vinh quy bái tổ. Vì biết thân phận nên Dương Lễ rất chăm lo học hành, trong khi Lưu Bình ý lại sự giàu sang nên mãi chơi. Kết quả

Dương Lễ thi đậu làm quan, trong khi Lưu Bình vẫn chỉ là một thư sinh vô danh tiểu tốt.

Một ngày kia, khi tiền của đã cạn, Lưu Bình tìm đến Dương Lễ hy vọng được giúp đỡ, bấy giờ Dương Lễ đã là một ông quan giàu sang nhiều thế lực. Tuy biết bạn đến, nhưng Dương Lễ không đích thân ra tiếp, mà lại sai người hầu cận đem thức ăn hầm hiu ra bố thí cho Lưu Bình. Lưu Bình buồn và tủi nhục vì thái độ khinh khi của Dương Lễ, nên bỏ ra về.

Trên đường lang thang, Lưu Bình gặp một cô chủ quán tốt bụng là Châu Long. Châu Long đã tận tình khuyến khích Lưu Bình đi học lại, và hơn thế, còn cho Lưu Bình ở trọ để chăm lo đèn sách chờ ngày đi thi. Năm đó, Lưu Bình đã trúng tuyển. Sau khi công thành danh toại, Lưu Bình trở về quán cũ để tạ ơn, và để ngỏ ý cầu hôn với Châu Long thì bóng người xưa đã không còn thấy nữa.

Ngày kia, Lưu Bình đi ngang qua vùng của Dương Lễ cai quản, chàng nhất định ghé vào dinh của Dương Lễ với ý định trả thù mối nhục năm xưa. Dương Lễ mừng rỡ ra đón tiếp bạn, bên cạnh là Châu Long, người mà Dương Lễ giới thiệu là hầu thiếp của mình. Lưu Bình lúc đó mới hiểu và khâm phục tấm lòng cao cả của bạn .”

*

**

Tuy vậy ” le respect est le lien de l’amitié “ tạm dịch là, sự kính trọng là gạch nối của tình bạn. Người xưa cũng hằng khuyên nhủ “tương kính như tân”. Thật thế, tình bạn muốn bền vững cần được vun bồi bằng tấm lòng chân thật, và sự đối xử tử tế, lễ độ. Treat a friend the way you want to be treated – Ta hãy đối xử với bạn như cách ta muốn được đối xử. Lắm khi vì quá thân mật, vô tình chúng ta đùa giỡn quá lố mà quên đi chữ Lễ đối với nhau, làm tổn thương tự ái, sứt mẻ tình bạn. Đôi khi còn có thể đưa đến thảm trạng như câu chuyện dưới đây:

“ Ngày xưa tại kinh thành nước Trung Hoa có hai người bạn thân nhau từ hồi nhỏ, thương nhau hơn ruột thịt, chia sẻ với nhau tất cả tâm tư, ngọt bùi của cuộc đời. Khi lớn lên, người bạn con vua trở thành Hoàng Đế. Hoàng Đế nhớ đến bạn, phong tước cho bạn mình làm Tể Tướng. Ngày ngày, hai người cùng hưởng cảnh giàu sang phú quý, ngâm vịnh thi phú, yến tiệc linh đình, cung phi mỹ nữ hầu hạ ngày đêm.

Ngày kia, giặc giã từ xứ lân bang nổi lên tấn công bờ cõi. Nhà vua cho gọi quần thần tới họp, tìm kế ngăn giặc. Tể Tướng nghĩ mình đã được vua ban nhiều ân sủng, chưa lập được công trạng nào, nên xin vua cho cầm quân đi đánh giặc. Vua vì thương bạn, không muốn bạn bị cực khổ, đi vào chốn binh đao, nên gạt phắt đi:

- Mi cả đời chưa đi đánh giặc lần nào, vẫn dốt võ dốt, biết gì mà đòi đi đánh giặc?

Tể Tướng mặt đỏ bừng lên vì xấu hổ trước mặt quần thần, nên cương quyết xin đi đánh giặc. Vua thấy bạn cương quyết xin đi, nên đành chấp thuận, và ban cho Tể Tướng một đạo quân tinh nhuệ với đầy đủ lương thực. Sau nhiều tháng ròng rã nơi chiến trường, quân của Tể Tướng thua trận và Tể Tướng bị giặc bắt cầm tù.

Nhà vua sai sứ đem vàng bạc châu báu sang xứ lân bang cầu hòa, và chuộc bạn về. Tể Tướng về nước phủ phục trước mặt nhà vua tạ tội, và cảm ơn vua đã cứu mạng. Nhà vua nhìn bạn thương xót trong bụng, nhưng trêu bạn:

- Nhà ngươi là một kẻ bất tài, bại trận, làm nhục quốc thể nay còn về đây làm gì?

Tể Tướng cúi gằm mặt trước bệ rồng, cố nuốt nhục, không nói nên lời. Nhà vua truyền đứng dậy, cho về nhà thăm vợ con, và bắt trở lại Hoàng Cung tối hôm đó để gặp nhà vua.

Tối hôm đó, một yến tiệc linh đình đã được tổ chức để mừng Tể Tướng được tự do. Sau khi mãn yến tiệc, hai người bạn ngồi đánh cờ bên tiếng đàn hát, nhảy múa của cung tần, mỹ nữ. Nhà vua thắng bạn ván cờ, thích chí quá ông nói:

- Mi tài nghệ kém quá nên mới thua trận phải đầu hàng, khiến ta phải tốn bao tiền bạc mới chuộc về được!

Các cung tần, mỹ nữ nghe vua đùa bạn, ôm miệng cười khúc khích. Bị nhà vua trêu chọc nhiều lần trước đám đông, và trong cơn say Tể Tướng đã không dẫn được cơn tức giận, ông nhắc bàn cờ bằng đá lên giáng xuống đầu vua. Nhà vua bẽ sọ, ngã xuống chết tươi.”

*
* *

Ôn cố tri tân, ngắm lại cuộc đời, tôi nghĩ tới những người bạn cũ, những người bạn mới, những người bạn đã xa, những người bạn đã nằm xuống mà không bao giờ tôi còn có dịp gặp mặt. Tôi muốn nói cùng tất cả những người bạn của tôi rằng: “Đời sống quá ngắn ngủi, hãy xích lại gần nhau thêm chút nữa; hãy bỏ qua những cái nhỏ nhoi, thường tình; và xin cảm ơn đời đã cho tôi những người bạn với ý nghĩa đích thực của tình bạn. Quí bạn đã là một phần của đời sống mà tôi không thể thiếu.”

Phạm Xuân Thái

11/3/2007

